

שלום רב,

בשנים האחרונות אנו עדים לעלייה בפעילותן של חיות בר במרחב העירוני בישראל, ואחד המקרים הבולטים של תופעה זו היא חדירתם של חזירי בר לעיר חיפה. חזירי הבר פעיל בישראל בעיקר בחבל הים תיכוני, ובעיקר בבתי גידול שמספקים לו את כלל מקורות קיומו. בתי גידול אלו מווסתים את גודל אוכלוסיותיהם בהתאם למזון הזמין בהם, ולכן גידול ניכר במקורות מזון זמין לחיות דוגמת חזירי בר, ובכלל זה האכלה יזומה שלהן, משפיע בכמה תחומים: הוא יוצר חפיפה של פרטים רבים בתא שטח מוגבל; הוא מביא לידי רביית יתר ולכך שיותר פרטים מגיעים לבגרות; והוא גורם לשינויים בהתנהגותם של חזירי הבר ולאובדן חששם הטבעי מפני בני אדם. הצורך לקדם מיזם להתמודדות עם בעיית החזירים בעיר חיפה עלה מן השטח לאחר שגידול יתר של אוכלוסייתם יצר קונפליקט חסר תקדים בתחומי העיר תוך השפעה על דפוסי החיים של התושבים, חבלה בתשתיות ציבוריות ואף פגיעה גופנית בתושבי העיר. עיריית חיפה חברה לרשות הטבע והגנים וביחד הן גיבשו וקידמו תכנית ממשק מקיפה ברחבי העיר. התוכנית מתבססת על הבנת מקורות הקונפליקט, על היכרות עם האקולוגיה וההתנהגות של חזירי הבר, ועל קידום ממשק ארוך טווח לצמצום התבססות החזירים ברחבי העיר ולהפחתת החיכוך עימם. התכנית המשותפת באה להבטיח כי ינקטו פעולות מניעה רבות על ידי עיריית חיפה כדי לצמצם את הצורך בדילול החזירים, כך שפעולה זו האחרונה תעשה באופן מדוד ובנסיבות בהן ישנו צורך למנוע ולמצער להפחית את הסיכון הנשקף מהחזירים מפגיעה ממשית מגוף ורכוש של תושבי חיפה.

התכנית בנויה על ארבעה עקרונות ממשק עיקריים:

- תברואה (סניטציה): צמצום הגורמים המושכים את החזירים לשכונות, קרי מזון ומים זמינים, בדרכים עיקריות אלו: הפחתת פסולת עירונית המפוזרת ברחובות וליד פחי אשפה ומניעת גישה של חזירי בר אליה באמצעות הרקת פחי אשפה וניקוי השטח בשעות הערב; הצבת פחים ואשפתונים מיוחדים; הפחתת מקורות מים זמינים וטיפול בנזילות ביוב; שתילה של עצים ללא פרי או של עצים מניבי פרי שחזירים לא אוכלים.
- חסימת נתיבי חדירה לשכונות: איתור נתיבי חדירה של חזירי בר מהשטחים הטבעיים לשכונות בדרום ובמערב העיר; שיכלול מחסומים טבעיים ומלאכותיים קיימים ומציאת פתרונות גידור ייחודיים.
- לכידת פרטים סוררים: איתור חזירי בר שאיבדו חשש מפני בני אדם ועלולים לסכן את הציבור, מעקב אחריהם ואחר כך לכידתם והמתתם, או המתה בירי בהיתר פרטני הניתן ע"י רטי"ג מתוקף סמכותה.
- הסברה, שיתוף הציבור ואכיפה: צמצום מקורות המזון של חזירי הבר ואיתור אתרי האכלה בשיתוף תושבי העיר; הכוונה של הפיקוח העירוני לאכיפה נגד המאכילים לפי חוק עזר עירוני; חיבור והפצה של חומרי הסברה על "הנחיות האכלת חתולים באחריות" ועל שפע המזון לחזירי הבר בעיר.

תוצאות השנתיים הראשונות תרמו לקבלת תובנות לגבי יעילותן של שיטות פעולה שונות לצמצום החיכוך, ולגבי אופן הפעילות במרחב עירוני רווי פעילות אדם בשכונות מגורים. למדנו על חשיבותה של הבנת דפוסי הפעילות של החזירים וגיבשנו לאורה דרכי פעולה מתאימות, למשל פינוי פסולת בשעות הערב, שהן שעות הפעילות של החזירים. למדנו שחשוב מאוד לשלב ידיים עם תושבי השכונות ולקדם פעילות משותפת לצמצום החיכוך, למשל דרך צמצום ניכר של מקורות המזון הזמין ברחובות העיר, שתתם לצמצום פעילות החזירים במרחב העירוני בעזרת פעילות נכונה שמבוססת על עקרונות אקולוגיים, ועם זאת דורשת אחזקה שוטפת לאורך זמן.

כולנו תקווה שהמשך הפעילות הכוללת את מכלול האמצעים לעיל, יביא לידי שינוי המציאות בחיפה לטווח ארוך.